

J L A J S V Ę

Nė 3 (26)

1944. II. 16

L E I D Ž I A L I E T U V I Ų F R O N T A S . . I I M E T A I

I LIETUVIŲ TAUTĄ!

Lietuvių Tauta, siekdama išlaisvinti Lietuvą iš okupacijos ir atstatyti Lietuvos valstybės suvereninių organų svetimoms jėgoms laikinai sutrukdytą veikimą, yra reikalinga vieningos politinės vadovybės. Tam tikslui politinės lietuvių grupės, kaip tautos politinės minties reiškėjos ir vykdytojos, sutarė sujungti visas savo jėgas bendram darbui ir sudarė Vyriausiąjį Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą — VLIK.

Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, pradėdamas savo darbą, skelbia —

1. Lietuvių Tautos laisvė ir Lietuvos valstybės nepriklausomybė yra Tautos egzistencijos ir jos visokeriopos gerovės būtinoji sąlyga.

2. Suvereninė Lietuvos valstybė nei dėl Tarybų Sąjungos, nei dėl dabartinės Reicho okupacijos nėra išnykusi, tik suvereninių valstybės organų veikimas yra laikinai sutrukdytas. 1940 m. birželio 15 d. Tarybų Sąjungos okupacijos ir tos okupacijos prievartoje padarytų kitų jėgos ir klastos aktų pertrauktas Lietuvos valstybės suvereninių organų veikimas 1941 m. birželio 23 d. Tautos sukilimu ir Laikinosios Vyriausybės veikimu buvo laikinai atstatytas.

3. Lietuvą iš okupacijos išlaisvinus, ir toliau veikia 1938 m. Lietuvos Konstitucija, kol ji teisėtu keliu bus atitinkamai pakeista.

4. Respublikos Vyriausybė, laikui atėjus, bus sudaryta Vyriausiajame Lietuvos Išlaisvinimo Komitete koaliciniu pagrindu politinių grupių susitarimu.

5. Demokratinė Lietuvos valstybės santvarka bus suderinta su plačiųjų tautos sluoksnių interesais ir bendromis pokario sąlygomis.

6. Respublikos Prezidento ir Seimo rinkimų įstatymai bus reformuoti pagal demokratinius rinkimų principus.

7. Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, vadovaudamas Tautos Kovoms ir darbams Lietuvai išlaisvinti, Lietuvos valstybės suvereninių organų veikimui atstatyti, demokratinei Lietuvos santvarkai atkurti ir kraštui nuo bolševizmo ir kitų jo gyvenimą ardančių veiksmų apginti, vykdytų koplaučiasią visuomenės konsolidaciją, lygins politinių grupių tarpusavio nesusipratimus.

8. Didžiai vertindamas tautinių karo pajėgų reikšmę kovoje dėl Lietuvos išlaisvinimo, Komitetas visokeriopai remis Lietuvos kariuomenės atkūrimą.

9. Komitetas palaikys glaudžius ryšius su Lietuvos pasiuntinybėmis ir konsulatais ir bendradarbiaus su užsienių, ypač Amerikos, lietuviais ir su visomis tautų apsisprendimo laisvę ir Lietuvos nepriklausomybę pripažįtančiomis tautomis.

10. Kultūrinei ir ūkinei Tautos pažangai paspartinti ir valstybės gyvenimui veikiau į normalų kelią grąžinti Komitetas rinks ir ruoš medžiagą išlaisvintosios Lietuvos administracijai, ūkiui, socialiniam gyvenimui, teisingumo ir švietimo darbui tvarkyti.

Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, skelbdamas Lietuviių Tautai šią savo deklaraciją, kviečia visų politinių nusištatymų geros valios lietuvius nusiteikti tarpusavio bendradarbiavimo ir vienybės dvasia nelygstamoje kovoje dėl Lietuvos.

Vardan tos Lietuvos vienybė težydi!

VYRIAUSIASIS LIETUVOS
IŠLAISVINIMO KOMITETAS

Vilnius, 1944 m. Vasario 15 d.

BENDRA KOVA UŽ VALSTYBES ATSTATYMA

Vasario 16 dienos proga visuomenei yra maloni staigmena čia dedamas atsišaukimas. Jis rodo, kad susitardamos dėl bendro politinio organo sudarymo ir jo darbų srities bei krypties; politinės grupės priėjo vieningos nuomonės dėl Lietuvos dabarties ir dėl ateities.

Iš atsišaukimo aiškiai visuotinė nuomonė, kad lietuviai nelaiko savęs nei bolševikų, nei vokiečių, nei anglų amerikiečių šalininkais. Vienų ar kitų politikai pritaria tik tiek, kiek ji neprieštarauja lietuviių tautos dviem pagrindiniams sieksimams: išsaugoti šiame kare kiek galima mažiau sužalotą tautą, susigrąžinti po-

litinė nepriklausomybę. O jeigu reikia iš dviejų Lietuvai nenaudingų būtinybių vieną pasirinkti, tai rinktis mažesnę blogybę.

Didžiausių blogybių Lietuvai pridarė bolševizmas. Atsišaukimo pareiškimai, kad Lietuva buvo įjungta į Sovietų Sąjungą neteisėtai, jėga, smuru ir klasta; kad tautos visuotinis sukilimas ir Laikinosios Vyriausybės pastatymas tą smurtą pašalino ir suvereninių organų veikimą atgaivino, — yra ramus, bet griežtas ir aiškus lietuvių tautos pasisakymas prieš bet kokias Sovietų Sąjungos pretenzijas į Lietuvos teritoriją. O komiteto pasisakymas už Lietuvos ginkluotųjų pajėgų atkūrimą pirmiausiai reiškia pasiryžimą energingai pasipriešinti žadamai naujai bolševikų invazijai, banditūnėm gaujom ir bolševikų mėginimui mus iš vidaus sprogdinti. Bolševizmo mum jau užtenka.

Iš antros pusės, atsišaukimas pabrėžia, kad sukilimo atgaivintų suvereninių organų veikimas ir vokiečių buvo jėga sustabdytas, kad Lietuvos kraštą ligi šiol vokiečiai laiko okupacijoje, nors Lietuvos valstybė nėra panaikinta nei jokiais tarptautiniais aktais, nei laisvu tautos atsisakymu nuo valstybinės formos. Okupacinės padėties lietuviai niekad nepripažino nei teisėta, nei normalia. Ir politinės grupės, per VLIK derindamos savo darbą ir jo, kaip aukščiausio visuomenės politinio organo, vadovaujamos, kovos prieš bet kokią okupaciją, iki bus Lietuva išlaisvinta ir suvereninių jos organų veikimas atgaivintas.

Rado bendrų punktų politinės grupės ir savo pažiūrose į išlaisvintą Lietuvą tvarkymą: vengti asmens ar grupės diktatūros, vienybės ir konsolidacijos siekti bendru politinių grupių susitarimu, valstybiniam gyvenimui sugrąžinti demokratines formas. Tai nereiškia, kad demokratinės formos turės būti paimitos iš 1926 m. Jos turi būti reformuojamos, tobulinamos pagal reikalavimus, kurie išplauks iš tautos plačiųjų sluoksnių ir vių pokario gyvenimo reikalų. Nei grįžti atgal, nei sustoti; kelias tik pirmyn.

Sveikintinas bendras politinių grupių darbas viename organe. Sveikintinas jo atsišaukime sutartas bendras kelias. Visuomenei tenka pagal jį rikiuotis, bet sykiu ir žiūrėti, kad jis nebūtų viešai ar iš pašalų sprogdinamas lietuvių tautos priešų, kiršinančių tautas prieš tautas, grupes prieš grupes, ar keno nors dvilypės politikos — kalbėti apie vienybę, o užpakaly sudarinėti lietuvių koalicijas prieš lietuvius, rašyti apie toleranciją, o žodžiais skleistis tendencingus gandus. Visuomenei pačiai reikės tokius reiškinius demaskuoti, kad jie, kaip podirvio vanduo, negražtų to vienybės kelio, kuris laimėtas su didelėm pastangom ir su didelėm veltim.

— Bolševikai vis daugiau kariuomenės telkia Vitebsko—Nevelio—Novo Sokolniki srityje matyt, ruošdamiesi samogti į Rygos įlanką.

Antrosios bolševikų invazijos į Lietuvą pavojus šiuo metu didesnis, negu buvo pernai tuo pat laiku. Banditizmas — dalis bolševikinio pavojaus. Todėl po kraštą sklindančios žinios apie lietuviškos Vietiūns Rinktinės organizavimą lietuviškosios visuomenės palankiai sutinkamos. Gyvai sekami gen. Plechavičiaus pirmi organizaciniai pasiruošimai ir gaudomos žinios apie sudaromą štabą ir komendantų paskyrimus.

Tačiau tą bendrą teigiamą įspūdį gadina spaudoj pasirodą pakartotini pranešimai stoti į vokiečių kariuomenę ir įsakymai 1925--26 m. ginusiems vyrams priverstinai registruotis į Reicho Darbo Tarnybą (RAD). Apskričių viršininkams ir miestų burmistrams išsiuntinėtas pranešimas, kad būtų sudarytos komisijos 100 000 darbininkų išvežti darbams į Reichą yra atviras lietuvių tauta tyčiojimas. Lietuvų laikysena visų šitų faktų akivaizdoje labai aiški:

1. Lietuviai visomis priemonėmis parems kovą su banditizmu ir tuos dalinius, kurie su banditais kovos. Kovos su banditais sėkmingumas priklausys nuo to, kiek vokiečiai laikysis Vietinę Rinktinę organizuojant duotų pažadų.

2. Lietuviai nerems Reicho Darbo Tarnybos (RAD) ir nevyks darbams į Reichą. Vokiečių pastangos jėga subrukti jaunuolius į RAD ar vežti darbininkus į Reichą nemažą lietuvių dalį privers pereiti į nelegalią padėtį. Toks nusistatymas plaukia iš giliausio tautos įsitikinimo, kad bolševizmas yra didžiausias Lietuvos priešas ir kad sėkmingiausiai bus bolševikams pasipriešinta, jeigu visi lietuviai liks čia pat, Lietuvoje, ir organizuos aktyvų gynimąsi. Kilus gaisrui, pirmiausia gelbstimi savi namai!

— Į Vilniaus kraštą iš Gudijos traukia apie 7000 banditų Svyrių link. Ašmenos valsčiuje jau susitelkę apie 3000, kurie apmokomi karinės mankštos.

— I.31 kovoje su 700 banditų netoli Kiemeliškių žuvo 39 vokiečių kariai.

— Reparacijantai slankioja po kai kurias Kauno krautus, jas uždarinėja ir iš tarnautojų atiminėja darbo pažymėjimus. Su centro kontorom dėl to nesitarta. Matyt, tai civilis arbeidsamto banditinis sauvaliavimas.

— Rūdninkų girioje banditai išstatė lauko sargybas ir įsirengė rad-jo siųstuvą. Turi sunkiųjų kulkosvaidžių ir lengvųjų priešlektuvinių bei prieštankinių pabūklų.

A U K O S

VV 20; Dujos 25; Polė 30; Miškas 50; Daktaras, Kaunoaps po 100; NV 200; JA 300 RM.